

SODOBNI TRENDI V SLOVENSKI VOJAŠKI TERMINOLOGIJI

CONTEMPORARY TRENDS IN SLOVENE MILITARY TERMINOLOGY

Povzetek Slovenski vojaški jezik se je začel po osamosvojitvi pospešeno razvijati, po priključitvi Natu pa se je bilo treba spoprijeti z novimi jezikovnimi zahtevami in predvsem vplivi angleščine. V prispevku je predstavljen pregled terminološkega delovanja na Ministrstvu za obrambo, kritično so ovrednoteni terminološki procesi in načini pridobivanja terminologije, prav tako pa je izpostavljena potreba po formalno odobrenih postopkih standardizacije in nujni vlogi prenovljene komisije za standardizacijo. Terminotvorna tipološka razvrstitev enojezičnih slovenskih terminov, ki se v sodobnih vojaških besedilih pogosto pojavljajo, prikazuje nujnost po sodobnem in bolj sistematičnem pridobivanju ter preučevanju terminologije, prav tako pa je podlaga za predstavitev posameznih primerov terminotvornih praks v vojaški terminologiji.

Ključne besede *Vojaški strokovni jezik, standardizacija, terminotvorje, terminološka načela, jezikovna intervencija.*

Abstract Following Slovenia's independence, Slovene military language began to develop rapidly. After the country joined NATO, however, it had to face new language requirements and, in particular, the influence of the English language. The article presents an overview of terminological efforts at the Ministry of Defence of the Republic of Slovenia. It critically evaluates terminology processes and the ways of obtaining terminology, but also emphasizes the need for formally approved standardization procedures and the vital role of a renewed standardization commission. The term-formation typological classification of monolingual Slovene terms frequently found in contemporary military texts points to the necessity for modern and more systematic term acquisition and terminology research procedures, and serves as the basis for the presentation of individual examples of term formation practices in military terminology.

Key words *Military technical language, standardization, term formation, terminological principles, terminological intervention.*

Uvod Strokovni jezik se od splošnega loči na več ravneh, saj je skladenjsko, slogovno, oblikovno, besedilno, pragmatično in leksikalno svojevrsten. Terminologija se ukvarja še posebej z leksikalnim inventarjem strokovnega besedila. Strokovno izrazje se uporablja in razvija na vseh specializiranih področjih človekovega udejstvovanja in znanja. Hiter družbeni napredek in tehnološki razvoj povzročata pospešeno nastajanje in spreminjanje izrazja. Posledica tega je, da terminologom in terminografom ne uspe dovolj hitro spremljati jezikovnega razvoja, zato so terminološki slovarji za številna področja nepopolni in zastareli. Pojavljajo se težave pri standardizaciji in terminografiji, predvsem v povezavi z razdelitvijo pristojnosti in odgovornosti za terminološke izbire.

V prispevku bo najprej predstavljen razvoj slovenskega vojaškega strokovnega jezika, ki se je začel oblikovati sorazmerno pozno. Od takrat do danes je bilo pripravljenih več vojaških terminoloških priročnikov, slovarjev, glosarjev in spletnih pripomočkov. V nadaljevanju bo prikazano, kdo se danes v okviru obrambnega ministrstva ukvarja z razvojem vojaške terminologije in kako naše sodelovanje poteka. Pri tem bodo izpostavljena nekatera vprašanja, na primer, kdo je pravzaprav odgovoren za terminološke odločitve: strokovnjaki, terminologi, prevajalci, lektorji ali standardizacijska telesa. Prav tako bo utemeljeno, kdo so terminološki odločevalci na področju vojaškega strokovnega jezika in kakšen način terminološkega dela bi bil za razvoj vojaške stroke optimalen.

Splošnemu pregledu terminološkega delovanja znotraj Ministrstva za obrambo sledi praktičen del, v katerem bo prikazana sistematična razvrstitev enojezičnih slovenskih terminov, ki jih jezikoslovci Službe za strateško komuniciranje zbiramo in izpisujemo iz različnih vojaških informativnih, strokovnih in znanstvenih besedil ter publikacij. Ta so na primer Revija Slovenska vojska, Sodobni vojaški izzivi, Vojaškošolski zbornik in druge vojaške monografije, učbeniki, šolsko strokovno gradivo ali samostojni prevodi.¹ Tovrstni termini večinoma še niso vključeni v nobenega izmed do danes izdanih vojaških slovarjev ali pa so in bi jih bilo treba znova terminološko preučiti.

Na koncu bodo v prispevku analizirani še nekateri najbolj izstopajoči primeri, s katerimi se srečujemo lektorji in pisci med jezikovnim pregledovanjem vojaških strokovnih ali znanstvenih besedil in prikazujejo vso zahtevnost terminotvornega dela. Na podlagi teh primerov so prikazane sodobna problematika ter potrebe terminološkega dela na obrambnem ministrstvu.

¹ Vzorec obravnavanih terminov je narejen na podlagi čim več pojavitev določene strokovne besede oziroma besedne zveze v vojaških informativnih, strokovnih in znanstvenih besedilih v zadnjih treh letih. Vzorec je treba preučiti še bolj sistematično, saj lahko s statistično številsko analizo pridobimo podatke na primer o tem, kateri so najpogostejši terminotvorni postopki v vojaški terminologiji, kar pa je vsekakor izhodišče raziskave in terminološkega dela v prihodnosti.

1 RAZVOJ SLOVENSKEGA VOJAŠKEGA STROKOVNEGA JEZIKA

Slovenski vojaški strokovni jezik je povezan z nastankom vojaške tradicije in je odvisen od družbenopolitičnega položaja Slovencev. Kot navaja Korošec v delu *Slovenski vojaški jezik* (1998), so se zametki slovenskega vojaškega jezika pojavili konec 18. stoletja, ob začetku izhajanja Vodnikovih Ljubljanskih novic.² Pozneje smo dobili različne večjezične slovarje, zahteve po razvoju vojaškega strokovnega jezika pa so se bistveno okrepile predvsem po osamosvojitvi. Leta 2002 je izšla predelana in dopolnjena izdaja Vojaškega slovarja iz leta 1977, ki je še zmeraj eden izmed temeljnih normativnih slovarjev v vojaški stroki, danes pa bi potreboval marsikatero izboljšavo in prenavo.³

Po vstopu v Nato leta 2004 se je začel spreminjati tudi vojaški jezik. Več je prevajanja, uvajanja in prevzemanja ali tvorjenja strokovnih besed, ki jih v slovenskem jeziku še ni, prav tako ne v vojaških ali drugih slovarjih. Vplivi predvsem angleščine se čutijo na vseh ravneh, v besedoslovju, oblikoslovju, besedotvorju in skladnji. Za uspešen sočasen razvoj vojaškega strokovnega jezika, terminološko usklajenost in prilagoditev Natovim standardom je bilo treba v slovenski jezik uvesti Natov Stanag 3680⁴ in prevajati AAP-6 (glosar terminov in definicij), temeljni glosar Natovih terminov in definicij v angleščini in francoščini, ki se sproti dopolnjuje in posodablja. Skrb za to so prevzeli prevajalci in terminologi na Šoli za tuje jezike.

Od leta 2003 se je na Fakulteti za družbene vede, in sicer na Centru za družbenoterminološko in publicistično dejavnost, pripravljala štiri jezični slovar. Projekt zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bil dokončan. Slovar je nastajal na podlagi korpusa slovenskih vojaških besedil, v katerem so zbrali 5,5 milijona besed iz različnih serijskih in drugih publikacij s področja vojaštva (Naša obramba, Revija Slovenska vojska itn.). Drugi projekt, ki se je začel izvajati leta 2006, je bil vojaški razlagalni slovar. Slovar je nastajal v Terminološki sekciji Inštituta Frana Ramovša SAZU v okviru Ciljnega razvojnega programa Znanje za mir (2006–2010), vendar tudi ta projekt zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in gospodarske krize v tistem času ter splošnega varčevanja ni bil dokončan. Poleg tega so se terminologi znanstvenih sekcij srečevali še z drugimi težavami, kot sta na primer nepripravljenost in slaba organiziranost sodelovanja področnih strokovnjakov z Ministrstva za obrambo.

Danes se za ustrezno enojezično slovensko terminologijo na obrambnem ministrstvu zavzemamo lektorji in terminologi iz Službe za strateško komuniciranje (SSK) ter nekateri jezikoslovci v drugih enotah, dvojezično terminologijo pa urejajo prevajalci, terminologi in lektorji s Šole za tuje jezike (ŠTJ) v Slovenski vojski ter jezikoslovci,

² Zgodovinski razvoj slovenske vojaške terminologije je natančneje predstavljen v strokovnem prispevku *Vojaška terminologija* (Pečovnik, 2009), ki je izšel v zborniku *Terminologija in sodobna terminografija*.

³ To dokazuje na primer korpus slovenskih vojaških besedil, ki v primerjavi z *Vojaškim slovarjem* (2002) izkazuje številne nove vojaške termine (Gorjanc in Logar, 2007).

⁴ STANAG – Standardization Agreement oziroma Natov standardizacijski dogovor obsega procese, postopke, poimenovanje in uveljavljanje vsakdanjih vojaških ali tehničnih postopkov ter opreme med članicami zavezništva.

ki so razporejeni po različnih oddelkih obrambnega ministrstva. Primarna dejavnost lektorjev iz SSK je lektoriranje slovenskih strokovnih in znanstvenih besedil ter drugih publikacij. S prevajalci in terminologi s ŠTJ sodelujemo pri reševanju terminotvornih vprašanj, predvsem pri vojaškem izrazju, ki ga objavljajo na internem spletnem mestu ISPV v spletnem slovarju MOterm, v katerem se zbira nova angleško-slovenska terminologija. Skrbimo za jezikovno pregledana strokovna in znanstvena besedila, svoja razmišljanja o jeziku in težjih terminoloških oreh pa objavljamo v terminoloških ter jezikovnih ktičkih v Reviji Slovenska vojska. Odgovore na zahtevnejša vprašanja poiščemo pri vojaških področnih strokovnjakih. Pri tem se srečujemo z dvema vprašanjema, in sicer kdo je odgovoren za terminološke odločitve glede vojaške terminologije in katero je zadnje odločevalno telo, ki standardizira neki termin.

1.1 Terminološki procesi v vojaški terminologiji

Za ustrezen razvoj vojaškega strokovnega jezika bi morali neovirano teči terminološki procesi, kot so načrtovanje, usklajevanje in upravljanje terminoloških virov, terminološko raziskovanje s pripravljanim sistematično strukturirane terminologije ter sodelovanje vojaških področnih strokovnjakov s terminologi, lektorji in prevajalci.

Terminološki procesi na obrambnem ministrstvu ne potekajo neovirano, saj imamo za kakovostno delo premalo usposobljenega kadra in velik primanjkljaj na področju upravljanja terminoloških virov ter pripravljanja sistematične terminologije. Terminologija, ki jo zbiramo jezikoslovci v Službi za strateško komuniciranje, je pridobljena na podlagi prepoznavanja novih terminov v sodobnem vojaškem strokovnem gradivu, njihovega ponavljanja in jezikovne intuicije lektorjev. Vsekakor bi bilo ustrežnejše zbirati terminologijo s korpusnim pristopom, kot je bilo to že storjeno na primer pri sestavljanju štirijezičnega slovarja na Fakulteti za družbene vede.⁵

»V vsakem jezikovnem okolju prav jezikovni viri, med njimi posebej korpusi, pomenijo osnovo jezikovne infrastrukture, zato so razmisleki o njihovi gradnji vedno aktualni.« (Gorjanc in Logar, 2007, str. 637). Ker pa zahteva korpusni pristop organizacijski in tehnični zalogaj, bi se bilo treba na ministrstvu za takšen korak dobro pripraviti in morda povezati z zunanjimi znanstvenimi ustanovami, kot so SAZU, FDV in FF.

Naslednja težava se pojavlja v povezavi z nesodelovanjem vojaških področnih strokovnjakov v procesu pridobivanja terminologije. Eden izmed najpomembnejših mehanizmov v terminološki vedi je terminološki dogovor, ki omogoča učinkovito strokovno sporazumevanje (Žagar Karer, 2011). Na obrambnem ministrstvu se sicer stanje na tem področju izboljšuje, saj imamo zaenkrat več kot 20 področnih strokovnjakov, ki so pripravljani sodelovati, in drugih posameznikov, ki jih zanima

⁵ V tem korpusu je bilo zbranih na primer 5,5 milijona besed iz različnih serijskih in drugih publikacij s področja vojaštva (Gorjanc in Logar, 2007). Primer dobre prakse je na primer tudi KoRP, ki je sinhroni enojezični korpus pisnih besedil odnosov z javnostmi (Vintar, 2008).

sodelovanje pri pridobivanju terminotvornih rešitev in s katerimi lahko lektor ali prevajalec med lektoriranjem ali prevajanjem vojaškega strokovnega gradiva sodeluje. Ob tem se pojavi še končno vprašanje, in sicer kdo o nekem terminu odloči oziroma katero je zadnje odločevalno telo.

1.2 Standardizacija slovenske vojaške terminologije

Žagar Karerjeva povzema, da je: *»/.../ glavni namen terminološke vede zbiranje, urejanje in usklajevanje terminologije določene stroke, ki se včasih zaključi s standardizacijo terminologije.«* (2011, str. 19). Standardiziranje terminov in z njim povezano širjenje izrazov, posvetovanje o terminologiji in drugih z izrazjem povezanih vidikih, izvajanje terminološkega dela med profesionalnimi skupinami ter izobraževanje strokovnega kadra za področje terminologije so torej sestavni deli terminološkega procesa.

Pri standardizaciji strokovnih področij je najučinkoviteje povezano delovanje strokovnjakov, terminologov, prevajalcev in lektorjev pod vodstvom standardizacijskega organa oziroma komisije za standardizacijo. Njene naloge so sprejemati v analizo in potrditev nove terminološke predloge, jih ustrezno razčleniti in se na podlagi mnenj čim več raznovrstnih področnih strokovnjakov ter jezikoslovcev odločiti o njihovi uporabi. Terminološki dogovori in odločitve se posredujejo uporabnikom, s čimer se lahko terminologija nekega strokovnega področja čim bolj poenoti. Vojaško terminološko komisijo so na obrambnem ministrstvu ustanovili leta 2007. Njeni člani so jezikoslovci in področni strokovnjaki. S komisijo smo, kot je zapisano v njenem sklepu o imenovanju, dobili program standardizacije terminologije, torej navodila o tem, kako ustvarjati, sprejemati in zavračati zbrane predloge, pravilnik o sodelovanju z Natovimi standardizacijskimi organi za terminologijo, usklajena gradiva za nacionalne predstavnike v Natovih standardizacijskih organih za terminologijo itn. Komisija se je nekajkrat sestala, potem pa je njeno delovanje za nekaj let zamrlo. V poteku sta pripravili prenovljenega poslovnika komisije in navodil o sodelovanju na Ministrstvu za obrambo in v Slovenski vojski. Tako bosta natančneje opredeljena funkcionalnejši program in potek dela na področju terminologije, prav tako bo uradno potrjen proces terminotvornega dela, ki že poteka v obrambnem sistemu.

Za zdaj torej nadaljujemo svoje terminološko delo povezano v Službi za strateško komuniciranje in na Šoli za tuje jezike ter se trudimo privabiti še več področnih strokovnjakov k sodelovanju. Pri tem čim bolj upoštevamo načela predvsem eksplicitnega terminološkega dogovora, ki je: *»/.../ posledica dogovora dovolj velike skupine relevantnih strokovnjakov, da je odločitev mogoče šteti kot konsenz stroke.«* (Žagar Karer, 2018, str. 237). Ob nejasnostih ali nerešljivih vprašanjih poiščemo pomoč pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ki je tudi sicer v Sloveniji najpomembnejše telo pri raziskovanju in standardizaciji terminologije

(*Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018*).⁶ Tako smo s pomočjo sodelavcev Sekcije za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša rešili že marsikatero terminološko vprašanje. Uporabni svetovalnici, v katerih lahko poiščemo odgovore na jezikovna vprašanja ali pa jih zastavimo, sta Terminologišče in Jezikovna svetovalnica ZRC SAZU.

2 TIPOLOGIJA VOJAŠKIH TERMINOV GLEDE NA IZVORNI JEZIK

V tem poglavju bo prikazana terminotvorna razvrstitev enojezičnih slovenskih terminov, ki se v sodobnih vojaških besedilih pogosto pojavljajo. Nekateri izmed njih so vključeni v *Gradivo za razlagalni vojaški slovar* (2009), ki je objavljen na notranji mreži obrambnega ministrstva, drugi pa še niso vključeni v nobenega izmed do danes izdanih vojaških slovarjev. Večinoma so terminološko analizirani in interno odobreni ter čakajo le še na ustrezní postopek standardizacije, nekateri pa so se začeli pojavljati povsem na novo in bi jih bilo treba še preučiti. Termini bodo razvrščeni po tipologizaciji Logarjeve (2001), trije primeri z aktualno in obširnejšo terminološko analizo pa bodo v tretjem poglavju natančneje predstavljeni. Tako bodo prikazani primeri terminološke prakse na področju vojaškega strokovnega jezika.

2.1 Termini iz lastnega jezikovnega sistema

V splošnem ločujemo termine glede na izvor na take, ki izhajajo iz lastnega, in tiste, ki so po izvoru iz tujega jezikovnega sistema. V vojaških besedilih zadnjih let so pogosti **tvorjeni termini** in **termini, ki so to postali po enem izmed postopkov večpomenskosti**.⁷

V skupino tvorjenih terminov uvrščamo termine, ki so glede na izvor besed v skladijski podstavi tvorjeni iz domače besedotvorne podstave in domačega obrazila, na primer *letalnik*, ali pa iz prevzete besedotvorne podstave in domačega obrazila, na primer *generalka*, *kontrolor* in *aspirant*.

Pojavljajo se tudi termini, ki so tvorjeni po enem izmed postopkov večpomenskosti, in sicer po metaforični ter metonimični poti.⁸ V splošnem to pomeni, da gre za strokovno poimenovanje česa z besedami, ki so pomensko že zasedene. Po **metaforični** poti nastali termin je na primer (*granatni*) *lijak* – osnovni pomen (SSKJ²): priprava za zlivanje tekočine v posodo skozi majhno odprtino⁹; metaforični pomen (*Gradivo za razlagalni vojaški slovar*, 2009): lijak v zemlji, ki jo naredi eksplozija fugasne granate. Termini, pri katerih je metaforično le jedro oziroma le

⁶ *Že Garvin (1993) ugotavlja, da slovenske države pravila standardnega jezika večinoma uveljavljamo z ustanovami, ki predstavljajo edine, splošno znane in popolne avtoritete.*

⁷ *Za prvo skupino, v katero spadajo enobesedni netvorjeni termini s prvotnim strokovnim pomenom, ki so nastali brez kakršnega koli vpliva tujega jezika, je značilno, da tak termin hitro preide v splošno leksiko knjižnega jezika, s čimer razširi področje svoje rabe (Logar, 2001).*

⁸ *Poleg metafore in metonimije poznamo še več tipov večpomenskosti, na primer pomensko vsebovanost, pri pomenskih prenosih pa še sinekdoho (po Vidovič Muha, 2000, str. 120–155).*

⁹ *Razlage iz slovarjev so prirajene.*

določilo v večbesednem poimenovanju, so na primer *letalo racman, motorni zmaj, noga podvozja, normalni snop, ognjeni udar, notranji urez itn.*

Za termine, nastale po **metonimični poti**, velja, da vstopi nova uvrščevalna pomenska sestavina, pomenske sestavine motivirajočega pomena pa se ohranijo na ravni razločevalne pomenske sestavine. Tak primer je na primer (*omrežno*) *bojevanje* – osnovni pomen (SSKJ²): *udeleževanje oboroženega spopada, boja*; metonimični pomen (Gradivo za razlagalni vojaški slovar, 2009): *informacijsko delovanje, ki za doseganje vojaškega cilja uporablja učinkovito mrežno povezovanje senzorjev, odločevalcev in izvajalcev, ki so geografsko in hierarhično razpršeni po bojišču*. Primer, ko je metonimično določilo, je na primer *podpora države gostiteljice*, pri katerem prevzame država gostiteljica vlogo civilne in vojaške pomoči določenih »akterjev«.

2.2 Termini iz tujega jezikovnega sistema

Prevzemanje je pomemben način ohranjanja poimenovalnega ravnotežja v jeziku, saj stroka sprejema s predmeti in pojmi tudi poimenovanja iz tujega jezika (po Logar, 2001, str. 46). Medtem ko je na slovenski vojaški strokovni jezik v preteklosti vplivala predvsem srbohrvaščina, je po priključitvi Natu povsem drugače. Pojavljajo se novi izrazi pod vplivom angleškega jezika in angleščina je najpomembnejši vir za izposojanje terminov. Glede na stopnjo prilagojenosti leksema ločimo več skupin.

Citatne so prevzete besede in besedne zveze, ki jih puščamo nespremenjene in se pišejo, izgovarjajo, pregibajo ter vežejo druga z drugo tako kot v izvornem jeziku termin, ki je večinoma začasna poimenovalna rešitev.

Citatni termini povzročajo težave pri pisanju, izgovarjanju in sklanjanju, prav tako zanemarjajo poimenovalne zmožnosti slovenščine (po Vintar, 2008, str. 51). Primera citatnih terminov, ki se pojavljata v strokovnih besedilih v zadnjem času, sta na primer *low order* in *targeting*.¹⁰

V drugo skupino spadajo **pomenski kalki**, pri čemer je večinoma kalkirana celotna besedna zveza, na primer *civilno-vojaško sodelovanje* (angl. Civil-Military Cooperation), *vojaški predstavnik* (angl. Military Representative), *letalski proizvod* (angl. Aeronautical Product) itn.

¹⁰ Citatna besedna zveza *low order* je izmed vseh primerov najaktualnejša, saj se je v publikaciji *Revija Slovenska vojska* pojavila prvič februarja 2020. Prevedena je bila kot nizka detonacija, vsekakor pa še potrebuje terminološko analizo in uskladitev prevoda ter definicije s prevajalci ŠTJ, področnimi strokovnjaki in širšo potrditev standardizacijskega telesa. Tudi uporaba citatne besede *targeting* v strokovnih besedilih še ni popolnoma opuščena, saj se zdi nekaterim vojaškim strokovnjakom slovenska različica ciljenje problematična zaradi podobnosti z besedo *ciljanje*. Ciljenje je sicer že ustaljen termin, saj se uporablja že več kot desetletje in označuje isti pojem kot angleški termin *targeting*. Tudi na spletni svetovalnici Terminologije ugotavljajo, da ni nobenega razloga za zamenjevanje z besedo *ciljanje* samo zato, ker sta si besedi podobni, ter svetujejo njegovo uporabo še naprej, saj je jezikovnosistemsko ustrezen, gospodaren in precej ustaljen.

Poznamo še **prevzemanje** besed in besednih zvez **na oblikoslovni in besedotvorni ravni**, ki jih prilagajamo v izgovoru, na oblikoslovni in besedotvorni ravni, v pisavi pa se ločuje na popolno in delno poslovenitev. Sem spadajo enobesedna in večbesedna poimenovanja, med večbesednimi tudi poimenovanja s tujo lastnoimensko prvino v podstavi prilastka, poimenovanja s prevzetim kratičnim prilastkom, kratični termini s tujo, pisno celo citatno, podstavo, na primer *implementacija, monitoring, interoperabilen, kompleksen, JTAC* (Joint Terminal Attack Controller – kontrolor združenih ognjev), *CE* (Crisis Establishment – *krizna sestava*) itn.¹¹

3 PRIMERI TERMINOTVORNE PRAKSE IN JEZIKOVNIH INTERVENCIJ V ENOJEZIČNI SLOVENSKI VOJAŠKI TERMINOLOGIJI

V nadaljevanju bodo predstavljeni primeri dobrih in slabih terminoloških rešitev ter jezikovnih intervencij na področju vojaškega strokovnega jezika.

3.1 Usmerjevalec ali kontrolor združenih ognjev

Angleški jezikovni prilivi v vojaškem strokovnem jeziku so pogosti tudi na drugih ravneh, in ne samo znotraj besedoslovja. V angleških vojaških strokovnih besedilih se na primer zaradi gospodarnosti jezika večbesedna poimenovanja enobesedijo s tvorbnim postopkom, ki povezuje prve črke večbesednega poimenovanja. Takšni akronimi so besedilu navadno dodani v obliki glosarja. Kadar prevajajo besedila vojaški strokovnjaki, navadno uporabijo kratične termine z angleško citatno podstavo in jih »pripnejo« v slovenski prevod.¹² Tak način vključevanja neustaljenih angleških kratic v slovenska besedila bistveno oteži razumljivost besedila, ki je zato okrnjeno ali celo napačno razumljeno. Neustaljene kratice in predvsem kratice s tujejezično osnovo zato v besedilu najprej razvežemo in jih prevedemo v slovenščino kot eno- ali večbesedna poimenovanja.

Ob prevajanju prevzetega **kratičnega termina** JTAC (*angl. Joint Terminal Attack Controller*) v slovenski jezik so se kljub prizadevanju jezikoslovcev po ustaljeni in učinkoviti terminologiji pojavili neljubi jezikovni zapleti. V pogovorni rabi se je morda prehitro uveljavil prevod *usmerjevalec združenih ognjev*. Ker se je zdel kratični termin ustrezno preveden, prav tako je bil prevod usklajen z jezikoslovci Šole za tuje jezike, Službe za strateško komuniciranje in nekaterimi področnimi strokovnjaki za letalstvo, smo ga začeli uporabljati tudi v pisnih besedilih. Sčasoma pa se je pokazalo, da pojem *usmerjevalec* ne zaobjema vseh funkcij, ki jih oseba s tem nazivom opravlja, saj je »Kontrolor združenih ognjev posebej usposobljen pripadnik oboroženih sil, ki podpira poveljnika kopenske enote, običajno na ravni čete ali voda, pri izvajanju bližnje artilerijske ali zračne ognjene podpore.

¹¹ Po tipologizaciji Logarjeve (2001) poznamo še tretjo skupino terminov, in sicer večbesedne termine kot kombinacijo sestavin lastnega in tujega jezikovnega sistema. V prispevku ta skupina ne bo posebej izpostavljena, saj so primeri večbesednih terminov navedeni že v podpoglavjih 2.1 in 2.2.

¹² Takšni kratični termini so na primer CIMIC, ki izhaja iz angleške besedne zveze Civil-Military Cooperation in v slovenskem prevodu pomeni civilno-vojaško sodelovanje; ACO, ki izhaja iz poimenovanja Allied Command Operations in pomeni Zavezniško poveljstvo za operacije, ali MILREP, ki je kratica za Military Representative in pomeni vojaški predstavnik.

Zahtevnost njegovega delovanja temelji na nalogah bližnje ognjene podpore, ki predvideva usmerjanje ognjene podpore /.../ ob istočasni potrebi po koordinaciji premikov sil z ognjenim delovanjem.« (Revija Slovenska vojska, 2018, str. 22). Na podlagi opisa del in nalog kontrolorja je razvidno, da njegovo delo ne vključuje le usmerjanja, temveč tudi koordinacijo premikov, podporo poveljniku, če je treba, pa deluje tudi na poveljniškem mestu in svetuje poveljniku glede uporabe zračne ognjene podpore. Večini področnih strokovnjakov se je zdel termin usmerjevalec preozek in izključujoč, zato smo v začetku leta 2018 po terminološkem dogovoru na ministrstvu sklenili, da zamenjamo izraz usmerjevalec z izrazom s tujejezično osnovo, in sicer *kontrolor*.

Jezikovna intervencija, ki se je zgodila, bi morala biti sicer dobro utemeljena. Fajfarjeva in Žagar Karerjeva v prispevku *Jože Toporišič in terminološka terminologija* (2016) menita, da je na primer nujna, kadar zanjo obstaja dober razlog, na primer sprememba pomena pojma ali zaradi teženj jezikovnokulturnega načela, ki sicer pogosto ne sovпада z načelom ustaljenosti. Prednostno terminološko načelo je torej treba izbrati preiščeno, saj: »Po sprejetju terminološkega dogovora, potrjenega tudi v rabi, jezikovne intervencije niso uspešne.« (2016, str. 59). Glede soobstajanja prevzetega in domačega termina za isti pojem pa se sicer prednostno uporablja domači, kar svetuje že Toporišič. Dopusča sicer rabo prevzetega termina, vendar le, če ta nima neprevzete sopomenke, je splošno znan in ne povzroča slovničnih, besedotvornih ali sporazumevalnih težav.

V tem primeru je za jezikovno intervencijo pretehtalo dejstvo, da izraz *usmerjevalec* ne more zagotoviti polnega pomena, ki ga lahko *kontrolor*. Pri ustaljenih terminih sicer nikakor ni nujno, da jih razumemo dobesedno, saj bi bili v tem primeru recimo vsi metaforični termini nefunkcionalni. Pa vendar je bila v tem primeru za večino vojaških strokovnjakov s področja letalstva izbira usmerjevalec preveč moteča. Čeprav se je termin že uveljavil v rabi, smo jezikoslovci dobili toliko pomenskih utemeljitev v prid uvedbe izraza kontrolor, da smo izraz *morali* iztrgati iz rabe.¹³

3.2 Zrakoplov ali letalnik

Na področju vojaškega letalstva je še eno aktualno vprašanje, in sicer potreba po zamenjavi termina zrakoplov s **tvorjenim terminom letalnik**, ki se v vojaških strokovnih in poljudnih besedilih pojavlja vse pogosteje. Mnenja vojaških strokovnjakov s področja letalstva so deljena. Nekateri se zavzemajo za ohranitev zrakoplova, drugi so za absolutno uvedbo termina letalnik. Problem je vsekakor širši, saj odločitev o uveljavitvi ustreznega termina ni toliko v rokah odločevalcev

¹³ Če je šlo pri prevodu kratičnega termina JTAC za intervencijo predvsem zaradi spremenjenega oziroma ob pojavu termina narobe razumljenega pomena pojma, je v primeru *kalka* rokovanje (ki izhaja iz srbohrvaške besede rukovanje) v preteklosti šlo za intervencijo zaradi jezikovnokulturnega načela. Tako so se na primer jezikoslovci in večina vojaških strokovnjakov po osamosvojitveni vojni enotno strinjali, predvsem zaradi teženj jezikovnokulturnega načela, da se izraz zamenja z ustrežno slovensko sopomenko, in sicer ravnanje z orožjem ali upravljanje orožja. Kljub ustaljenosti glagolnika rokovanje in začetnemu nasprotovanju večine vojaških strokovnjakov je sčasoma prevladala njegova slovenska sopomenka ravnanje.

in terminologov obrambnega ministrstva, temveč o njem razpravljajo že vsaj desetletje v okviru matične stroke, letalstva. V povezavi z ustrežno izbiro je bilo poslano na Terminologišče tudi terminološko vprašanje (<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/letalnik#v>). Gre predvsem za to, da je termin *zrakoplov* bolj ustaljen v pravnih besedilih, medtem ko mu v matični stroki, tj. letalstvu, mnogi nasprotujejo in predlagajo terminološko intervencijo, torej menjavo ustaljenega termina. V prid terminološke intervencije govorijo na primer dejstva, da je letalnik natančneje obravnavan in razložen že v *Letalskem razlagalnem slovarju z ustreznici v angleščini* (Gregl, 2009), v katerem pa ima drugačen pomen od zrakoplova.¹⁴ *Zrakoplov* je razumljen kot vrsta *letalnika*, in ne kot krovni pojem. Naslednji argument, ki napoveduje jezikovno intervencijo, je ta, da naprave za letenje niso *plovila*. *Plovba* in *letenje* se namreč v fizikalnem smislu razlikujeta, zato je poimenovanje *plovba* za označevanje premikanja po zraku manj primerno in za strokovnjake še po več desetletjih moteče. Glede na to, da večina sorodnih terminov pripada isti besedni družini oziroma izhaja iz *letenja* (npr. *letalo*, *letalstvo*, *letalsko osebje*, *letališče*) in da je termin *brezpilotni letalnik* že razmeroma uveljavljen, se strokovnjakom, ki odgovarjajo v spletni svetovalnici Terminologišče, zdi terminološka intervencija, s katero bi *zrakoplov* zamenjali z *letalnikom*, smiselna.

3.3 Generalka, generalinja ali generalica

Medtem ko so potekali in še potekajo v povezavi z izrazoma *kontrolor združenih ognjev* in *letalnik* terminološki procesi razmeroma obvladljivo, je bilo popolnoma nasprotno s potekom pridobivanja poimenovanja ženske oblike čina general konec leta 2018. Hitro se je bilo treba odločiti o oznaki čina, ki spada med generalske čine in je ženskega spola. Izbirali smo med tremi **tvorjenimi termini**: *generalica*, kot se je v splošnem jeziku začelo pospešeno širiti, *generalinja*, za kar so se zavzemali strokovnjaki s Fakultete za družbene vede in je bilo že sprejeto v Vojaškem slovarju (2002), ali *generalka*, ki je bila opredeljena kot čin v Gradivu za razlagalni vojaški slovar (2009).¹⁵

Vse tri različice priponskega obrazila, ki poimenujejo nosilko generalskega čina, so se torej v splošnem jeziku že pojavile. Hitra terminološka raziskava na ministrstvu je bila osredotočena na tri stvari: preverili smo število in načine pojavitve vseh različnih oblik v korpusu besedil Gigafida in pregledali čim več vojaških ter drugih slovarjev, v katerih se poimenovanja pojavljajo. V Gigafidi je takrat imel izraz *generalica* v smislu naziva za ameriški ali drugi čin izmed vseh treh možnosti največ zadetkov. Iz konteksta je bilo mogoče razbrati, da vsebuje izraz poleg tega tudi stilno zaznamovano opredelitev *glavne, odgovorne ženske oziroma ženske v vodstvenem položaju na področjih gospodarstva, kulture ali celo gospodinjstva*. Za generalko je

¹⁴ V tem slovarju je *letalnik* razložen kot naprava za letenje, ki jo obdrži v zraku aerostatični ali aerodinamični vzgon, z angleškim ustreznikom *aircraft*. *Zrakoplov* je razložen kot *letalnik*, lažji od *zraka*, z lastnim pogonom, ki se lahko krmari in ima ogrođje, da obdrži stalno obliko, z angleškim ustreznikom *airship*.

¹⁵ Poimenovanja oseb sicer niso termini v ožjem pomenu, saj označujejo zgolj osebo, ki je vršilka neke dejavnosti ali nosilka nekega stanja. Kljub temu je poimenovanje činov dosledno in hierarhično urejen sistem, ki mora omogočati prepoznavno besedotvorno podstavo za tvorjenje novih poimenovanj.

bila večina zadetkov predvsem v povezavi z *najpomembnejšo in zadnjo odrsko vajo pred predstavo*, kot je tudi prvi pomen izraza v SSKJ², vendar tudi kot ženska, ki poveljuje moškim (Gigafida), za *generalinjo* pa je bil v Gigafidi le en zadek, ki je utemeljeval prav žensko obliko čina general.

Pri vojaških strokovnih slovarjih smo najprej preverili, katera izmed možnosti je vključena v Vojaški slovar (2002). Tam je bil naveden samo izraz generalinja, medtem ko je v Gradivu za razlagalni vojaški slovar (2009) opredeljena generalka kot *najvišji generalski čin, za stopnjo višji od generalpodpolkownice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF9*. V SSKJ² je bila tako za generalko kot za generalico razlaga *generalova žena*. Vprašanje o ženski nosilki generalske funkcije je bilo že maja 2018 poslano tudi v Jezikovno svetovalnico, kjer so svetovali uporabo izraza generalica.

Časa za še bolj poglobljeno terminološko analizo je začelo primanjkovati in pomoč smo poiskali pri strokovnjakih Terminologišča. Po njihovih priporočilih smo pregledali najpogostejša obrazila v vojaških, podčastniških, častniških in generalskih činih v kopenski vojski in pomorstvu, kot so bila navedena v Gradivu za razlagalni vojaški slovar (2009). Ugotovili smo, da je sicer najpogostejše obrazilo -ica, in sicer v kopenski vojski: poddesetnica, desetnica, naddesetnica, vodnica, višja vodnica, štabna vodnica, višja štabna vodnica, poročnica, nadporočnica, stotnica, podpolkownica, polkownica; v pomorstvu pa: poročnica korvete, poročnica fregate, poročnica bojne ladje. Sledijo poimenovanja s pripono -ka, in sicer v kopenski vojski: majorka, brigadirka, generalmajorka in generalka; v pomorstvu pa: kapitanka korvete, kapitanka fregate, kapitanka bojne ladje, kapitanka, kontraadmiralka, viceadmiralka in admiralka. Najmanj poimenovanj je z obrazilom -inja, in sicer v kopenski vojski: praporščakinja, višja praporščakinja, štabna praporščakinja ter višja štabna praporščakinja.

Na koncu smo se po posvetu z vojaškimi strokovnjaki na ministrstvu in po navodilih Terminologišča odločili za izraz generalka. Odločitev je izhajala iz načela jezikovnosistemske ustreznosti, po katerem mora biti termin skladen z jezikovnim sistemom jezika. Izraz generalka je namreč kopenski čin in je v isti ravni pomembnosti čina kot mornariški admiral, zanj pa je že v Slovenskem pravopisu obstajala ženska ustreznica admiralka. Izraz generalka ima prav tako drugo največjo pojavnost med vsemi čini v Gradivu za vojaški razlagalni slovar (2009), poleg tega je na primer jezikovnokulturno ustrežnejši kot izraz generalica, ki je pravzaprav citatni, prevzet iz hrvaščine oziroma srbsčine.¹⁶

¹⁶ Še natančnejša utemeljitev za izbiro izraza generalka je predstavljena na spletnih straneh Terminologišča: <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/generalka#>.

Sklep Kot je poudarjeno v prispevku *Terminološko načrtovanje in upravljanje terminologije*, je v današnji družbi, ki temelji na znanju, posebej izpostavljena strokovno-znanstvena komunikacija, torej komunikacija, pri kateri se srečujemo s specializiranim znanjem. Za tovrstno komunikacijo je še posebej pomembna prav terminologija. Če je uporabniki jezika ne razvijamo, se lahko kmalu znajdemo v deprivilegiranem položaju, saj nam v svojem jeziku ni omogočen dostop do novega znanja (po Gorjanc, 2010, str. 95–104).

Skrb za terminologijo je postala nujna spremljevalna dejavnost pri razvoju slovenskega vojaškega strokovnega jezika. Naloge terminologije danes so preučevanje pojmov in njihovih razmerij, opisovanje pojmov in poimenovanj, primerjanje različnih pojmovnih sistemov in izrazja ter terminotvorje. Vse omenjene naloge je mogoče učinkovito uresničevati, kadar je v delovnem telesu, pristojnem za terminologijo, dovolj usposobljenega kadra pod strokovnim in kompetentnim vodstvom. Na Ministrstvu za obrambo se delovanje na področju terminologije nenehno razvija. Z vojaškim strokovnim jezikom se ukvarjata dva oddelka, in sicer z enojezično slovensko terminologijo Služba za strateško komuniciranje in z večjezično Šola za tuje jezike pri Slovenski vojski. Oboji se pri svojem delu, torej lektoriranju in prevajanju, srečujemo s terminotvornimi vprašanji in zahtevami po hitrih jezikovnih intervencijah.

Uspešnost terminološke intervencije je večinoma odvisna od tega, ali se s predlagano zamenjavo strinja večji del stroke. Problem primanjkovanja vojaških področnih strokovnjakov, ki je segal še v čas ustvarjanja razlagalnega in štirijezičnega vojaškega slovarja, se sčasoma izboljšuje, saj je predstavnikov vojaških področij, ki so pripravljeni sodelovati pri terminološkem delu, vedno več. Tako bi že danes morda preprečili jezikovno intervencijo, ki se je zgodila ob prevajanju kratičnega termina JTAC. V splošni rabi se je namreč najprej pojavil prevod usmerjevalec združenih ognjev, ki morda že v začetku ne bi bil sprejet, če bi bil terminološko preučen po korakih, ki jih jezikoslovci in vojaški področni strokovnjaki izvajamo zdaj. Tudi terminotvorni postopek v povezavi z zahtevo po hitri odločitvi in izbiri med tremi poimenovanji za žensko obliko čina general bi bil lahko rešen bolj suvereno in enotno, če bi že takrat jezikoslovci na ministrstvu in v vojski delovali po načelih terminološkega dogovora, problem pa bi preučilo še vojaško standardizacijsko telo. Nedorečena je še zaenkrat odločitev o izbiri termina glede naprave za letenje po zraku. Odločitev o izbiri med v preteklosti ustaljenim terminom zrakoplov ali sodobnejšim izrazom letalnik, ki se pojavlja zmeraj pogosteje v informativno-strokovnih glasilih (na primer v Reviji Slovenska vojska) in strokovnih besedilih, je treba preučiti tudi na obrambnem ministrstvu in prav ta terminološka zadrega je ena izmed tistih, ki potrebuje čim hitrejšo ter učinkovito poglobljeno terminološko analizo, saj prav tako kot »splošno« zadeva tudi vojaško letalstvo. Po navodilih strokovnjakov s Terminologišča lektorji za zdaj sledimo podatkom o rabi in terminološkemu načelu ustaljenosti, ki ga uporabimo, kadar sta za isti pojem uporabljena dva termina ali celo več. Glede na to, da se zrakoplov oziroma letalnik pojavlja v vojaških strokovnih in poljudnih besedilih, in ne toliko v pravnih aktih ali

dokumentih, bi bilo smiselno upoštevati predlog Terminologišča ter uvesti enotno rabo termina letalnik, vsekakor pa je to vprašanje, ki bi ga morala obravnavati tudi vojaška komisija za standardizacijo, kar je še eden izmed dokazov, kako nujno jo na obrambnem ministrstvu potrebujemo.

Zaradi težnje po čim razvitejšem slovenskem vojaškem strokovnem jeziku, manj jezikovnih intervencijah in glede na vse večje potrebe po učinkovitem terminotvorju smo se jezikoslovci na Ministrstvu za obrambo povezali in si zastavili nekaj nalog za prihodnost. Prva izmed njih je, da je treba razvijati terminologijo, in sicer medsebojno povezano in z učinkovitimi terminološkimi dogovori. Jezikovni razvoj je danes hiter tudi na vojaškem področju in zahteva sprotno sledenje jezikovnim novostim ter spremljanje novih potreb jezikovnih uporabnikov, zato se spreminja tudi zasnova standardizacijskega procesa. Sodobni čas zahteva pri pripravi jezikoslovnih del normativnega značaja sodelovanje med jezikoslovci, področnimi strokovnjaki in uporabniki. Prav zato se jezikoslovci znotraj obrambnega ministrstva trudimo, da poteka terminološko delo povezano med Službo za strateško komuniciranje in Šolo za tuje jezike. V okviru tega pripravljamo navodilo o formalnem sodelovanju jezikoslovcev znotraj ministrstva in vojske ter prenovljen poslovnik komisije za standardizacijo, ki bo kot zadnje odločevalno telo v postopku normiranja termina odločila o njegovi uveljavitvi. V povezavi z nejasnostmi ali nerešljivimi vprašanji poiščemo pomoč pri sodelavcih Sekcije za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša na SAZU ali pa zastavimo terminološka vprašanja v spletni svetovalnici Terminologišče. Premisliti moramo tudi o sedanjem pojmovnem pristopu pridobivanja terminologije, ki temelji na izpisovanju terminov iz strokovnih besedil, kar v zadnjih letih nadomešča analiza strokovnih besedil s korpusnimi orodji, ter se morda povezati z ustanovami, na katerih korpusni pristop k obdelavi strokovnih besedil že poteka.

S terminologijo poleg opisovanja besede oziroma besedne zveze tudi dejavno posegamo v oblikovanje jezikovne norme. Humarjeva v prispevku *Stanje in vloga slovenske terminologije in terminografije* (2004) poudarja, da je terminologija pomemben del besednega zaklada, ki med drugim kaže dogajanje v družbi, življenje neke skupnosti kot celote in suverenost narodnega jezika. V prihodnosti nas torej v vojaški terminologiji čaka še veliko izzivov, ki jih bomo lahko dobro in učinkovito rešili le s sodelovanjem med jezikoslovci, področnimi strokovnjaki ter uporabniki.

Literatura

1. AAP-06, 2019: *NATO Glossary of Terms and Definitions*. NATO Allied publication.
2. Fajfar, T., in Žagar Karer, M., 2016. Jože Toporišič in terminološka terminologija. V *Simpozij Obdobja 35, Toporišičeva Obdobja*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Univerze v Ljubljani, str. 57–64.
3. Felber, H., 1984. *Terminology Manual*. Paris: Unesco, Infoterm.
4. Fran, SSKJ, *Pravopis*, www.fran.si/, 2. 2. 2020.
5. Garvin, P. L., 1993. *A conceptual framework for the study of language standardization*. *International Journal of the Sociology of Language*, št. 100-01, str. 37–54.

6. *Gigafida*, <http://www.gigafida.net/>, 4. 2. 2020.
7. Gorjanc, V., 2003. *Korpusi in jezikoslovje. Jezik in slovstvo, letnik 45, št. 3-4, str. 19–27.*
8. Gorjanc, V., in Logar, N., 2007. *Od splošnih do specializiranih korpusov – načela gradnje glede na njihov namen. V Simpozij Obdobja 24, Razvoj slovenskega strokovnega jezika. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Univerze v Ljubljani, str. 637–650.*
9. Gorjanc, V., 2010. *Terminološko načrtovanje in upravljanje terminologije. Slavistična revija, letnik 58, št. 1, str. 95–104.*
10. Gregl, D., 2009. *Letalski razlagalni slovar z ustreznici v angleščini. Ljubljana: samozaložba.*
11. Humar, M., 2004. *Stanje in vloga slovenske terminologije in terminografije. V V. Likar, ur. Terminologija v času globalizacije. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, str. 17–31.*
12. Korošec T. idr., ur., 2002: *Vojaški slovar, Predelana in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo.*
13. Korošec, T., 1998. *Slovenski vojaški jezik. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.*
14. Logar, N., 2001. *Elektrotehniška terminologija glede na izvorni jezik. Jezik in slovstvo, letnik 47, št.1-2, str. 41–52.*
15. Logar, N., 2005. *Norma v slovarju sodobne slovenščine: zloženke in kraticе. Družboslovne razprave, letnik 21, št. 48, str. 211–225.*
16. Pearson, J., 1998. *Terms in context. Amsterdam: Philadelphia.*
17. Pečovnik, T., 2009. *Vojaška terminologija. V V. Likar, ur. Terminologija in sodobna terminografija. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 215–225.*
18. *Revija Slovenska vojska, št. 5, 2018. Ljubljana: MO RS, str. 22.*
19. *Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Uradni list RS, št. 62/13, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO91/>, 2. 1. 2020.*
20. *Terminologišče, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/letalnik#v>, 14. 2. 2020.*
21. *Terminologišče, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/generalka#v>, 2. 3. 2020.*
22. *Termis, Terminološka podatkovna zbirka odnosov z javnostmi, [www. \[www.termania.net/slovarji/111/termis-terminoloska-podatkovna-zbirka-odnosov-z-javnostmi/\]\(http://www.termania.net/slovarji/111/termis-terminoloska-podatkovna-zbirka-odnosov-z-javnostmi/\), 10. 12. 2019.](http://www.termania.net/slovarji/111/termis-terminoloska-podatkovna-zbirka-odnosov-z-javnostmi/)*
23. Vidovič Muha, A., 2000. *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.*
24. Vintar, Š., 1999. *Računalniško podprto iskanje terminologije v slovensko-angleškem vzporednem korpusu. Uporabno jezikoslovje 7-8. 156–169.*
25. Vintar, Š., 2008. *Terminologija. Terminološka veda in računalniško podprta terminografija. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.*
26. ZRC SAZU, 2009. *Gradivo za razlagalni vojaški slovar. Interno gradivo, pripravljeno v okviru raziskovalnega projekta Razvoj in upravljanje nacionalnovarnostnega sistema in v okviru ciljnega raziskovalnega programa Znanje za varnost in mir 2006–2010. Objavljeno na internih spletnih straneh MO RS.*
27. Žagar Karer, M., 2018. *Upoštevanje terminoloških načel v terminografski praksi. Slavistična revija, letnik 66, št. 2, str. 235–249.*
28. Žagar Karer, M., 2011. *Terminologija med slovarjem in besedilom. Analiza elektrotehniške terminologije. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.*